

Sygn. akt I UZ 17/22

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek (przewodniczący)

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania P. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Częstochowie
z udziałem zainteresowanej I. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 lutego 2023 r.,
zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 18 sierpnia 2022 r., sygn. akt III AUa 1155/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Katowicach do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 18 sierpnia 2022 r., sygn. akt III AUa 1155/22, uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Częstochowie z 20 maja 2022 r., sygn. akt IV U 1084/21, zniósł rozprawę przeprowadzoną w dniu 20 maja 2022 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Częstochowie.

Decyzją z 18 sierpnia 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Częstochowie stwierdził, że P. R. jako pracownik u płatnika składek P. Spółki z

ograniczoną odpowiedzialnością w C. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 1 marca 2021 r.

Paweł Rosa domagał się zmiany zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że jako pracownik u płatnika składek P. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 1 marca 2021 r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

O terminie rozprawy, która odbyła się dnia 20 maja 2022 r. nie został zawiadomiony płatnik składek P. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w C. Dnia 20 maja 2022 r. przewodniczący zamknął rozprawę, a następnie ogłosił wyrok. W rubrum wyroku nie wymieniono płatnika składek.

Wyrokiem z 20 maja 2022 r., sygn. akt IV U 1084/21 Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie P. R.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy, zarzucając mu naruszenie art. 233 § 1 k.p.c.; art. 235² § 1 i § 2 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c.; art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.

Sąd drugiej instancji nie rozpoznał merytorycznie apelacji organu rentowego, lecz uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania z uwagi na stwierdzoną nieważność postępowania.

Sąd Apelacyjny wskazał, że nieważność postępowania zachodzi m.in. wówczas, gdy strona pozbawiona została możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Przytoczona podstawa nieważności postępowania jest spełniona, jeżeli z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, których nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji, strona nie mogła - wbrew swej woli - brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części, a skutki tych wadliwości nie zostały usunięte przed wydaniem orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2012 r., II PK 259/11). W orzecznictwie wskazuje się, że nieważność postępowania z tej przyczyny zachodzi m.in. wtedy, gdy wady zawiadomienia o terminie rozprawy, jedynej albo

bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia, uzasadniały odroczenie rozprawy, a sąd rozpoznał sprawę i wydał orzeczenie (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 czerwca 2015 r., IV CSK 101/15 i przywołane tamże orzecznictwo oraz wyrok Sądu Najwyższego z 21 lutego 2019 r., II PK 279/17; postanowienie Sądu Najwyższego z 15 lutego 2017 r., II CZ 152/16). Nie ma przy tym znaczenia w takim wypadku, czy działanie strony mogłoby mieć wpływ na rozstrzygnięcie (wyrok Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2018 r., I PK 70/17 i przywołane tamże orzecznictwo). Brak zawiadomienia stron o terminie rozprawy obliguje sąd do jej odroczenia (art. 214 § 1 k.p.c. oraz wyrok Sądu Najwyższego z 17 maja 2016 r., I U K 363/15).

Należało uchylić zaskarżony wyrok z uwagi na nieważność dokonanych na rozprawie 20 maja 2022 r. czynności. Rozprawa ta powinna być obligatoryjnie odroczone, a Sąd Okręgowy w ogóle nie powinien przystępować wówczas do prowadzenia postępowania i ostatecznego merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył organ rentowy, zaskarżając je w całości i zarzucając naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. oraz art. 379 pkt 5 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i uchylenie zaskarżonego przez organ rentowy apelacją wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z 20 maja 2022 r., sygn. akt IV U 1084/21 i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Częstochowie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Zdaniem skarżącego, brak było przesłanek do takiego rozstrzygnięcia, ponieważ w niniejszej sprawie nie doszło do nieważności dokonanych na rozprawie w dniu 20 maja 2022 r. czynności. W ocenie organu rentowego w przedmiotowej sprawie żadna ze stron nie została pozbawiona możliwości obrony swoich praw.

W konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Katowicach i przekazanie sprawy temu Sądowi do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się zasadne. W niniejszej sprawie Sąd drugiej instancji uznał, że naruszone zostało prawo strony do obrony, jednak, co słusznie zaznaczył organ rentowy w swoim zażaleniu. Sąd Apelacyjny nie wskazał w swojej argumentacji, o którą stronę chodzi, można jedynie domyślać się, że chodzi tutaj o zainteresowanego pracodawcę odwołującego się, jednak nie wynika to w żaden sposób bezpośrednio z uzasadnienia stanowiska Sądu Apelacyjnego.

Należy również uznać, że rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji nastąpiło przedwcześnie, bez ustalenia wszystkich niezbędnych okoliczności sprawy. Sąd Apelacyjny wskazał bowiem, że o terminie rozprawy zaplanowanej na dzień 20 maja 2022 r. nie została powiadomiona zainteresowana spółka. Prawdopodobnie ustalenie takie wynika z faktu, że w aktach sprawy nie ma potwierdzenia odbioru przesyłki zawierającej zawiadomienie o terminie rozprawy. Nie można jednak pominąć, że Sąd pierwszej instancji zarządził powiadomienie zainteresowanej o kolejnym terminie rozprawy, a w aktach sprawy znajduje się informacja o wykonaniu tego zarządzenia. Jednocześnie organ rentowy ustalił w Sądzie pierwszej instancji, że zawiadomienie zostało doręczone 6 maja 2022 r. Również Sąd Okręgowy w protokole rozprawy z 20 maja 2022 r. wskazał, że zainteresowany o terminie rozprawy został zawiadomiony prawidłowo.

Stąd też, powyższe rozbieżności świadczą co najmniej o tym, że zaskarżony wyrok został wydany przedwcześnie, bez ustalenia wszystkich istotnych faktów i wyjaśnienia wszystkich relewantnych dla rozstrzygnięcia sprawy rozbieżności. W dodatku jego uzasadnienie jest niejasne i nieprecyzyjne, nie wskazuje dokładnie, która strona została pozbawiona możliwości obrony swoich praw i dlaczego. Z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku można się tego jedynie domyślać.

Sąd drugiej instancji, rozpoznając sprawę ponownie, powinien zatem poczynić dalsze ustalenia i rozstrzygnąć jednoznacznie, czy zainteresowana spółka została powiadomiona o terminie rozprawy w dniu 20 maja 2022 r., jak to wynika informacji o wykonaniu zarządzenia Sądu Okręgowego i ustalenia tego Sądu, że o terminie rozprawy zainteresowana została powiadomiona prawidłowo, czy też takie powiadomienie nie zostało jej doręczone, na co może wskazywać brak potwierdzenia doręczenia wszytego do akt sprawy. Dopiero po wyjaśnieniu tych okoliczności Sąd drugiej instancji będzie władny stwierdzić, czy zachodziła w

niniejszej sprawie nieważność postępowania, czy też nie i należy rozpoznać merytorycznie apelację organu rentowego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.